

Humanitarna udruga Duga Vukovar
Sajmište 23, 32000 Vukovar
Tel.: +385 (032) 400 195
www.duga-vukovar.hr
e-mail: udrugadugavu@gmail.com

Republika Hrvatska
Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike

Ulica grada Vukovara 78
10000 Zagreb

Poštovani,

krajem 2021. godine, u sklopu projekta „Prepoznaj, reagiraj i reci STOP !“, istraživački tim naše Udruge proveo je istraživanje čiji cilj je bio ispitati potrebe starijih osoba za socijalnim i zdravstvenim uslugama te u kolikoj mjeri prepoznaju i reagiraj na nasilje (istraživački rad u cijelosti možete pronaći na internet stranici Humanitarne udruge Duga Vukovar).

Napredak na polju medicine, socijalne zaštite i generalno bolji uvjeti života doveli su do produljenja životnog vijeka i posljedično do kontinuiranog povećanja udjela starijih osoba u općoj populaciji. Slijedom navedenih demografskih promjena skupina starijih ljudi postaje sve važniji čimbenik u svakodnevnom funkcioniranju društva, a specifične socijalne i zdravstvene potrebe starijih ljudi postaju društveni fenomen kome je potrebno posvetiti dodatnu pozornost.

U istraživanju provedenom na uzorku od 305 osoba, starosti od 55 do preko 85 godina, sa područja Vukovarsko-srijemske županije došli smo do sljedećih informacija :

- 13 % osoba starijih od 55 godina nema vlastiti izvor prihoda – ovisni su o pomoći države, obitelji i prijatelja, humanitarnih organizacija i sl.
- 42 % anketiranih osoba živi u samačkim kućanstvima
- 40 % osoba starijih od 55 godina izjavilo je da im je potrebna pomoć u barem jednom od navedenih kućanskih poslova (pospremanje, kuhanje, pranje rublja, nabavka namirnica,...)
- Četvrtina anketiranih osoba je slabije pokretna ili nepokretna
- 2/3 osoba starijih od 55 godina imaju neki od zdravstvenih problema

- Ukoliko im potrebne zdravstvene usluge nisu dostupne u mjestu boravka, velika većina osoba ima poteškoća da dođe do mjesta gdje im se potrebna zdravstvena usluga može pružiti
- 8 % starijih osoba nije u mogućnosti samostalno otići liječniku, a pritom nemaju nikoga tko bi im pomogao pri odlasku liječniku

U kontekstu navedenih činjenica važno je napomenuti da su socijalna izolacija, smanjena funkcionalna sposobnost i potreba za pomoći drugih ljudi u svakodnevnom funkcioniranju najznačajniji rizik faktori za pojavu nasilja nad starijim osobama, koje prema podacima iz istog istraživanja trpi svaka četvrta starija osoba (u većoj ili manjoj mjeri).

Unaprijed se ograđujući da se rezultati istraživanja odnose na specifičnu lokalnu sredinu šireg područja grada Vukovara (mada na slične rezultate ukazuju i istraživanja sprovedena na području cijele Republike Hrvatske), sa punim razumijevanjem i povjerenjem u odgovoran i predan rad djelatnika Vašeg Ministarstva, Centra za socijalnu skrb, zdravstvenih radnika, državnih, županijskih i lokalnih institucija, udruga i organizacija civilnog društva i svih ostalih institucija/pojedinaca uključenih u proces pomoći starijim ljudima, ne možemo se oteti utisku da kada je u pitanju djelotvornost u provođenju ovog procesa osiguravanja prava starijih osoba na dostojanstven i produktivan život postoji još mnogo prostora za napredak. Stoga predlažemo da :

- 1) nastavite rad usmjeren na poticanje, organiziranje i pomaganje akcija/projekata usmjerenih na različite oblike pomoći starijim ljudima - poput organiziranja timova radnika/volontera koji bi obilazili starije ljude i pomagali im u kućanskim poslovima, nabavci namirnica, pomagali im pri odlasku liječniku itd. Osim što bi u velikoj mjeri umanjili probleme s kojima se starije osobe susreću uslijed smanjene funkcionalne sposobnosti, na taj način zadovoljili bi i socijalne potrebe starijih osoba (naročito važno u kontekstu podatka da skoro polovina starijih osoba živi sama), a indirektno bi predstavljali i protektivni faktor kad je u pitanju nasilje nad starijim osobama. Značaj i benefite ovakvih inicijativa u prilici smo vidjeti kroz mnoge realizirane slične projekte koji su dali hvalevrijedne rezultate. Ipak, problem svih prethodnih akcija/projekata predstavlja činjenica da su realizirani kao vremenski ograničeni. S krajem projekta, ne nestaju i potrebe starijih osoba i zato smatramo da je neophodno osigurati financijska sredstva za dugoročno provođenje ovih aktivnosti.
- 2) reformirate mirovinski sustav po uzoru na neke od zemalja koje u sklopu sustava zdravstvenog/mirovinskog osiguranja/mjera štednje imaju i poseban stup osiguranja za njegu u starosti. Tim putem zaposlenici tijekom svog radnog vijeka dio financijskih sredstava odvajaju u poseban fond kako bi se istim sredstvima mogli koristiti u starosti za potrebe plaćanja pomoći u kući, domova za starije osobe itd.

- 3) potičete, pomažete i koordinirate formalne i neformalne oblike skrbi kroz izdvajanje veće količine sredstava za institucije koje se bave formalnim oblicima skrbi nad starijim osobama, ali i definiranjem statusa neformalnih skrbnika. Potpora formalnim skrbnicima mogla bi se realizirati kroz usmjeravanje veće količine resursa u rad institucija formalne skrbi i povećanje kapaciteta za institucijsko zbrinjavanje starijih osoba, posebno starijih osoba žrtava nasilja i starijih osoba slabijih financijskih mogućnosti. S druge strane, sistemski prepoznati, neformalni skrbnici poput članova obitelji i prijatelja mogli bi biti potpomognuti različitim subvencijama i beneficijama poput većeg broja slobodnih dana ili plaćenog dopusta za brigu o starijoj osobi.
- 4) u suradnji sa Ministarstvom zdravstva i jedinicama lokalne samouprave pronađete način da se stanovnicima ruralnih krajeva osigura dostupnost medicinskih usluga ili da se barem osigura dostupnost prijevoza do mjesta gdje im se medicinska usluga može pružiti kroz subvenciju troškova prijevoza, organiziranje većeg broja linija javnog prijevoza itd.
- 5) promovirate ideju o važnosti iskustva koje starije osobe posjeduju - povremeno angažiranje starijih osoba kao volontera u savjetodavnoj ulozi pri poslovnim funkcijama na kojima su proveli svoj radni vijek i za koje su stručni čuva njihov osjećaj dostojanstva i produktivnosti.
- 6) Osigurajte sredstva za OCD-e i JLP(R)S za aktivnosti usmjerene na osnaživanje starijih i podršku u slučajevima obiteljskog nasilja
- 7) U suradnji sa jedinicama lokalne i područne samouprave osigurati socijalnim samoposlugama održivo financiranje. U suzbijanju siromaštva važnu ulogu imaju socijalne samoposluge, neovisno da li ih vode velike crkvene i karitativne organizacije ili male humanitarne organizacije civilnog društva. Neophodno je sagledati važnost svih, uključiti ih u procese planiranja, omogućiti im jednak status kod prijavljivanja natječaja, jer upravo isključivanjem malih humanitarnih organizacija civilnog društva iz navedenog isključujemo veliki broj najpotrebitijih sa naglaskom na osobe starije životne dobi. Uz navedeno, rad i financiranje socijalnih samoposluga nije niti zakonski regulirano.

Ove mjere mogle bi se realizirati uz pomoć različitih državnih i fondova Europske unije, a kao najbolji indikator korisnosti ovakvih mjera mogu se uzeti primjeri ekonomski razvijenih zemalja u kojima slične inicijative već postoje i daju zadovoljavajuće rezultate.

U realizaciji ovog poduhvata naša Udruga, a vjerujem i mnoge druge organizacije i udruge diljem RH spremne su vam ponuditi pomoć i suradnju, sve u cilju senzibilizacije društva na probleme starije populacije i sprečavanje nasilja nad najranjivijom dobnom skupinom.

S poštovanjem.

U Vukovaru, 03.06.2022. godine.

Humanitarna udruga Duga Vukovar